

Numărul 19.

Oradea-mare 12/25 maiu 1902.

Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Terține.

Ce s'alegea de doi nebuni, iubito,
De ne 'ntelniam de mult și nu pierdeam
O tinerețe care-am risipit-o ?

De dragul tei de mult innebuniam,
Sai că muriam de-atâta fericire,
Dar numai seara vieții n'ajungeam.

Eră de sgomot plină, de 'nflorire,
Iar ochii tei cei tineri de copil
M'ar fi ținut de-a pururea 'n uimire ;

Iar graiul tei, când blând și când ostil,
Făcea singurătatea-mi sgomotoasă,
Cum e cu sgomot luna lui april.

Și în necasul tei, și mai frumoasă,
Te cuprindeam să nu te mai retragi.
Să-mi plângi la piept de dragoste geloasă.

Și ne-am fi fost atât de dragi.
Ca o crăiasă mi-ai fi fost cu toane,
Eu lacom de-al tei farmec ca un paj...

Dar azi loviți de ale sorții goane,
Viața-mi pare un istovit isvor
Și plină de-ale toamnei reci icoane.

A noastre visuri cad pe rënd și mor,
Precum în vânt rotiri de frunze-uscate...
Statornic nu-î decât al nostru-amor...

Renunț silit la el, căci nu se poate...
Și lungi ilusii, ca un înțelept,
Naintea mea le ved cădând pe toate.

Nu cer nimic, nimic nu mai aștept,
Și nici nu 'ntreb la ce o mai simțese
Sărmana inimă bătând în piept.

La ce ? Ca viața mea s'o risipesc
Într'o 'ndelungă, tristă veduvire,
Lipsită de-al tei chip dumnezeesc.

Să-l cat în veci, să nu fii nicăire.

M. Eminescu.

Din ale societății înalte romane pe timpul lui Pliniu cel tinăr.

(Fine.)

Conversațiile trebuiau să fie foarte prudente, căci spionajul își întindea cursele în toate părțile. Bogații mai ales erau amenințați. Pare că chiar câinii, că poarta, că zidurile capătă voce ca să acuse pe cel bogat. Cu un cuvânt, acest om nu poate să ascundă nimic din faptele sale. Toți vecinii se țin de dânsul ca să-l acuse, să-l ponegrească, să-l calomnieze. Trebuie să recunoaștem că la Roma există pentru aceste lucruri scuze, care ne-ar lipsi noue. Se vorbiă reu de particulari pentru că eră primejdie de a atacă pe oamenii publici și persoanele oficiale. Se vorbiă de subiecte mici, pentru că cele mari erau primejdioase.

Nu cutezați să pronunțe un cuvânt de politică. Despre ce ar fi putut să vorbească ? De armatele regelui Parților, de cele care staționau pe malul Rinului său în Sarmatia ? Spionajul care domnia pre-

totindenî, opriă de a trată alte subiecte de conversație. Tacit vorbind de perioada care se sfârși cu Domitian, exclamă: „Am fi pierdut, împreună cu usul „cuvântului, și memoria, dac'am fi putut să uităm „tot asă de ușor cum tăceam“.

Delatorii, înarmați cu teribila lege de maiestate, însușiau o groază universală.

Tacit zice că sub Tiberiu nu cutează cunoștii nici să vorbească, nici să se oprească, toți fiind suspecti. Se uita cu ingrigire până și la ziduri.

Eră ca o domnie a delatorilor. Iși amintiau mai ales tragica pățanie a lui Silanus. Un trădător îl atrage la densus, el dă liber curs urei sale în contra împăratului, iar niște senatori ascunși în podul casei perfide se duc să povestească stăpânului tot ce au auzit. Meseria eră bănoasă; unul din acei nerușinați posedă, după spusa lui Pliniu, patru-zeci de milioane de lei! Pliniu mai spune, cum printr'o dreaptă pedeapsă, o flotă încărcată cu mișei de aceștia, a fost lăsată în voia valurilor și se opri de niște stânci, unde au fost lăsați să piară. Acest act de dreptate s'a petrecut sub Traian. Trebuia un Traian ca să ia măsuri contra unor asemenea mișei! Istoricul ce am citat de mai multe ori adaogă: „să fie la rândul lor goniți de la penatele lor mișei cari au gonit atâți oameni cinstiți de la vetrele lor“.

Chiar sub Nerva, domn bun și drept, delatorii însuflă încă temeri mari. Martial poftind la masă mai mulți amici, îi îndeamnă să fie foarte prudenți în subiectele de conversație ce vor alege. „Vorbiți — zice el — de visitii albaștri sau roșii din circ, „și faceți ca libațiunile noastre să nu aducă pe nimeni pe banca acusaților“.

Veiento, îmbogățit prin denunțările lui crâncene, isbutise cu toate acestea să fie poftit la masă, la Nerva. Se vorbi acolo de un oare care Messalinus, delator faimos și bine răsplătit de Neron. Împăratul Nerva întrebă pe unul din comenși: ce socotești că i s'ar întâmplă dacă ar mai trăi? Ar prânzi cu noi, răspunse Romanul, îndreptându-și privirea spre Veiento.

Rolul delatorilor — mare și sub Republică în vremuri de proscritiuni — începuse să se desvolte îndată cu imperiul. După Dione Casiu, August, din sfatul lui Mecena, înființase o poliție secretă. Pentru cercetarea delațiunilor se admitea și mărturia sclavilor, în contra legii, grație unor ocoliri cum știu guvernele să găsească la trebuință. De la Adrian există chiar un corp militar de agenți provocatori și delatori, care sub numele inofensiv de *frumentarii* (aprovisionatori) nu erau decât spioni. Iși exercitau meseria astfel: unul din ei îmbrăcat în haîne civile vorbește reu de împărat; vecinul său, păcălit își varsă focul. Se poneșce arestat, pus în fiere și aruncat la închisoare.

Ceva în felul ministerului public din organizația modernă, n'au avut nici Grecii nici Romanii. De aceea toate acușatiile erau ridicate de un particular, în aparență după inițiativa sa și cu risicul său. Pe vremea republicei, ridicarea unei acușări eră un mijloc de a se impune atențiunii publice și de a-ș deschide calea mai repede spre o carieră. Cicerone, încă puțin cunoscut, avu curajul civic de a chema la răspundere pe bogatul proconsul Verres și inflăcără tot poporul prin descrierea elocintă a numeroaselor fără-delegi sevărșite în numele poporului roman, făcând astfel din numele până atunci stimat

al celui deregător o poreclă rușinoasă pentru toți concusionarii viitorului. Delatorii din epoca republicană nu erau totdeauna mișcați de sentimente înalte cum eră Catone și Cicerone. Legea care acordă delatorilor un sfert din averea celor condamnați după stăruința lor, dădu naștere la multe acte de felul celor numite în dreptul francez *chantage*.

Pe timpul Republicei înse, lupta dintre delator și acusat se făcea pe față, în Forum; toți cunoșeau argumentele pro și contra, și poporul se pronunță în ultima instanță. Sub imperiul toate garanțiile acusaților dispărură. Delatorii acusați victimele lor dinaintea senatului, pe basa legii republicane de maiestate. Acea teribilă lege pedepsiă cu moarte pe ori cine eră dovedit că făcuse ceva care loviă în mărirea (maestatea) și în demnitatea poporului roman, adevă a împăratului, care eră reprezentantul și mandatarul perpetuu al poporului. De altă parte împăratul eră totdeauna tribun al poporului și în calitatea aceasta sacro-sanct; mai eră *pontifex maximus*; aceste doue însușiri făceau din tot ce eră îndreptat în contra lui crimă religioasă. Mai târziu, împăratul pretinse să fie recunoscut de-a dreptul ca un zeu și tot ce ținea de densus ca divin, palatul eră *domus divina* și asă mai departe.

Senatul care perduse ori ce putere și ai căror membrii trăiau într'un fel de amenințare continuă, se grăbiă să condamne pe ori ce acusat. Regimul acesta începă chiar cu al doilea împărat, cu Tiberiu. Delațiunea făcu un număr enorm de victime sub densus; nimeni nu eră garantat. Din doue-zeci de senatori, cu care își alcătuiseră un consiliu, peste câțiva ani, nu mai remaseră decât doi, trei; toți ceilalți fuseseră uciși.

Tiberiu cel puțin păstră formele legale, făcea să cadă în aparență răspunderea odioasă a condamnărilor asupra delatorilor și senatorilor. Neron înse se emancipă de toate aceste forme; când voi să scape de Sylla și de Rubețius Plantus, trimise pur și simplu soldați cari găsiră pe cel dintău în gimnasiul său și pe celalalt la masă; capetele lor fure tăiate îndată.

Printre miile de delatori de toate treptele au fost și oameni de talent. Sub Tiberiu, Domitiu Afer, adevă africanul, cel mai bun orator al timpului, susțină cele mai îndrăznețe și nedrepte acușatii, avu norocul să scape de mânia lui Caligula și muri în etate înaintată, sub Nero. Rolul lui Afer sub Tiberiu, îl îndeplini Regulus sub Nero și Domitian, care își pusese în gând să adune prin delațiuni și prin captări de testamente 60 de milioane de sestertii și isbuti să facă această avere. Pliniu cel tiner a deseris în toată decăderea sa morală pe acest făcător de rele. Acesta și cu Afer aveau un talent oratoric recunoscut de toți: *lucrosa et sanguinans eloquentia* (bănoasă și sângeroasă elocință) zice Tacit. Eră totdeauna *lucrosa*, bănoasă, meseria delatorilor, une-ori înse nu eră *sanguinans* numai pentru victimele lor. Tiberiu condamnă câțiva delatori, în speranță ca răspunderea crimelor să cadă în fața opiniunii asupra lor și să-l cruțe pe densus. Momentul cel mai critic înse pentru ei eră când încetă din viață tiranul pe care îl servise. Câți așteptau cu nerăbdare acest moment ca să-și vadă răsbunarea pentru moartea unei ființe scumpe! Unii, cum vedem din anecdota reproducă mai sus — delatori porniți pe mare

în voia valurilor — își luaū meritata pedeapsă, mulți inși se strecurau.

Se știe că la Roma nu eră altă publicitate decât cea făcută de *Acta diurna*. Acest fel de ziar, care există încă din timpul republicei, nu putea neapărat, din lipsa totală de mijloace mecanice de reproducere, să aibă decât un foarte mic număr de exemplare, și fiind o publicațiune oficială nu conținea decât buletine de curte, fapte de administrație, știri din lumea mare, etc. Nu mai avea *acta populi romani* de relatat; tribuna forului nu mai eră decât o amintire depărtată. La rari ocași, compresiunea obicinuită eră scuturată și câte un îndrăzneț lipia afișe prea glumețe sau satirice pe pereții sau pe statuți și dădea de vorbă Romanilor. Trebuie să înțelegem situațiunea celor ce voiau să spue ceva și-și comunicaū nimicuri mai bine decât să renunțe la cuvânt, și atunci îi vom judecă cu mai puțină severitate.

Tirania, care aduse sleirea neamului roman și peirea imperiului, își indeplini otrăvitoarea sa acțiune încă de la început, chiar de la al 2-lea împărat, asupra relațiunilor sociale ca și în domeniul vieții private, făcând din cei cari supuseseră lumea, o miserabilă turmă de ființe sficioase și speriate. Numai câțiva filosofi mai cutezaū să pronunțe cuvinte libere și mândre, iar creștinismul, ca o binefacere pentru omenire, veni să măture mai târziu, prin înălțimea sa morală, corupțiunea adunată de tirani.

Ion Kalinderu.

Poveste albaneză.

(O dedic fetelor.)

*Harum și Ali bey eraiū
Amiciū din fragedă pruncie,
Dar pentru Alma își purtau
Acum, ascunsă dușmănie.*

*Alma iubiă pe Ali bey,
Că el i-a spus întăia dată
Cât suferă de dragul ei...
Și știi cum judecă o fată! —*

*Apoi Harum eră ateū;
Ali avea credința tare;
Harum ridea de Dumnezeū,
Și îl huliă în gura mare.*

*Harum tăcea și suferiă; —
Ar fi căcut poate 'n păcat,
Dar prea mult o iubiă pe „Ea“, —
Iar Ali . . . n'a fost vinovat.*

*A fost apoi că aiū urmat
Pe țară ploile șirot,
Și apele s'aiū rēversat
Din matca lor de-atâtea ploți.*

*Harum și Ali s'aiū scutit
Pe-o culme. — Și cum stau așă,
Gândiți, de-odată-aiū auđit
Deaproape-un țipet. Eră „Ea“.*

*Iar Ali bey a 'ngenunchiat
Să roage cerul ca s'o scape;
Dar până Ali s'a rugat,
Harum s'a asvērbit în ape.*

*Și Ali nici n'a isprăvit
Când Alma i-a sărit în brațe,
Și 'mbrățișaiū aiū preamărit
Pe Dumnezeū ce dă viață.*

*Harum ridea îndurerat:
„Ce deamnă ești de el, femee!“
Atât a zis și a plecat. —
N'avea mai mult de ce să steie.*

*Să-mi spună fetele acum:
E gata basmul început?*

*Să nu mai spun că pe Harum
De-atuncea nu l'a mai vedut?*

*Ba da, o spun, ca să se știe
Cum înțeleg ele-un amor,
Și ce puțină poezie
E 'n simțul și 'n gândirea lor. —*

V. E. M.

Eola și triumful amorului sau legenda florilor roșii . . .

Eola cea bătrână, cu fața sbērcită și ochii de sânge, preoteasa mai mare din templul Amоруlui, Eola cea sfântă și neperitoare, avea pentru întăia dată ochii în lacrimi.

Eră pe un munte, departe, unde amurgul se imbrățișează cu revērsatul zorilor. Nu se vedeau o-rașe, nici sate, nici cetăți sau case. Singur, templul Amоруlui apărea zidit în topaze și rubine, strălucitor de lumină. Un câmp de flori roșii se întindea giur împregiur, dincolo de zare, cu o singură floare albă în mijloc. Paseri sburaū voioase, ciripiau cantece dumnezeesci.

Eola plânse:

— Sânt sute și sute de veacuri de când slujesc la altarul teū, o! sfânt zeū al Amоруlui. Prin glasul Eolei imnurile cele mai sfinte ț-i-aiū fost inchinate și dumnezeirea ț-i-a încununat fruntea cu splendide apoteoze. Numele teū, Amorable, domneșce peste întreaga fire: în poleul stelelor, în lumina soarelui, în cântecul frunzelor și al izvoarelor, în flori, în fluturi, în tot și în toate! Aiū trecut miile de ani și tu ai rēmas acelaș; micuț și dulce, rēsfățat, șagalnic, jucându-te cu inimile oamenilor, făcându-ți o glorie, o bucurie ca să le însângerezi. O, tu! tu! sfânt zeti

E FARISEI.

al iubirei, tu nici nu privești la jertfele tale! Verși lacrimi, verși sânge și tu tot riști, ca și când săgețile tale n'ar fi otrăvite, ca și când rănilor ce deschizi ar fi buchete de flori!

Amorul părură că nici n'o aude, porni să ridă :

— Tu soare, voi stelelor, tu lună, priviți și plângeți : Eola e nebună! Veacurile au îmbetrânit-o ; gârbovă cum este, ea nu mai înțelege iubirea. Biata Eola, și-a pierdut mințile... Eola... Eola!...

Bătrâna preoteasă își mușcă buzele până la sânge, răspunse plină de mânie :

— Eola nu-i nebună, dar cruzimea ta e fără seamă, Amorele.

— Nu blăstămă! Ai să-mi dai seamă de cuvintele tale.

— Adevărul nu e blestem, — și eu nu spun decât adevăruri!

— Eola!

— Sta! liniștit, — urmă preoteasa. — Nu vei avea curajul să lovești în aceea care te-a venerat mai mult. Dacă te-ai oglindii în luciul vre unei ape, te-ai îngrozii vedând cum te slutește mânia. Privește-mi pletele albe ; învață să-mi cinstești bătrânețea.

— Să fie pace între noi.

— Să ne despărțim!

— Nici o dată!

— Eola nu mai vrea să te slugească...

— Ascultă-me... fi bună...

— Nu! nu! Joacă-te, petrece cum îți place, sunt prea bătrână ca să ne putem înțelege. Dacă am avut inima de piatră, astăzi n'o mai am. Glumele tale sunt crime. Adio, pentru totdeauna.

Și, Eola, svêrlind cheile templului, se pregăti să plece.

— Sta!...

— Adio!

— Nu, nu plecă! Eola! Eola mea iubită.

Ea se opri. Încercă să desprindă mâinile Amorelui cari se încheșaseră de hainele sale.

Arată câmpul de flori roșii ce se întindea giur împrejur, dincolo de zare :

— Uite! spuse Eola, privește victimile tale! Câte fire sunt în nisipul mării, câte raze ne vin din stele, dacă le-ai număra pe toate și le-ai înmulți de milioane de ori, abia de-î ajunge la numărul florilor roșii cari însângerează câmpul de colo. Toate florile acestea au fost albe o dată, ca și aceea singură floare rămasă albă încă, în mijlocul surorilor sale. Tu, tu Amorele, le-ai înroșit rënd pe rënd în goana veacurilor. De câte ori un suflet, chinuit de tine, și-a frânt toate coardele sperării, de-atâtea-ori sângele inimei zdrobite a pătat o floare. Și floarea a rămas pentru totdeauna roșie. Astăzi o singură floare, numai una singură e albă. Tu n'ai să întârzi s'o înroșești și pe ea, însângerând cine știe ce inimă. Nu voesc să văd și moartea ultimei flori albe. Vrea să păstrez ilusia că săgețile tale n'au nimic tot în lume, că victimile tale sunt cu una mai puțin!...

Amorul respunse :

— Eola! Eola! preoteasă blândă și sfântă, nu plecă! Cuvintele tale le prefac în lege. Nu mai voesc jertfe ; săgețile mele vor împărți vise, iluzii, fericire. De astăzi înainte nici o inimă nu va mai plânge prin mine. Voesc să rămân albă, ultima floare albă!

Eola clătină capul cu neîncredere.

— Nu! nu trebuie să rămân, — intrerupse ea.

Patima te stăpânește prea mult pentru ca să-ți poți înfrâna pornirile. O zeiță te-a blestemat când erai în leagăn și blestemul ei îți inveninează săgețile. Cu ultima floare albă va pieri și puterea ta, — aceasta dacă nu voi fi și eu de față. Așa ai fost vrăjtit înainte de a te naște. Adio deci, căci dacă ai fi cu tine când va sângeră și ultima jertfă, câmpul acesta, — trei zile în urmă, — se va albi ca prin farmec și sute de veacuri vei chinui din nou lumea, cum ai chinuit-o și până acum.

— Sta! — plânse Amorul, atât de trist, de sfâșietor, încât Eola nu mai avu puterea să se îndepărteze, — jur! va rămâne vecinic albă, ultima floare albă...

Din desimea unui codru se auzi un cântec vesel :

— Noaptea-și numără supușii,
Și pe fața-i lacrimi vin:
Din poporul ei de stele
Doue stele mai puțin.

Oamenii grăesc, iubito, —
Și ce spun e-adevărat, —
Că pe stelele acelea
O fecioară le-a furat...

De ce pleci, iubito, ochii?
Nu vești? — oamenii sunt rei?
Spun că stelele furate
Strălucesc în ochii tei!

Eră un tânăr trubadur, cu ochii umezi de dor, cu părul în bucle aurite resfirat pe umeri.

Se ducea fericit, cântându-și iubita, pe Eldorina, steaua viselor lui. Avea o harpă în inimă și imnuri pe buze, furate din stele, din lună furate. Mergea sub ferestre, în versuri maestre, să zică-al se dor ; să cânte lumina, cântând p'Eldorina, și zeul Amor... O stea cădeătoare, lucia ca un soare, și 'n fața-i zimbire... În vis de iubire, ducea c'o zimbire, tot gândul spre Ea...

— Cine cântă? întrebă Eola.

Amorul se grăbi să răspundă.

— Un trubadur care visează prin mine.

— Și unde merge?

— La iubita lui.

În templul Amorelui, Eola, aprinse doi lăcărferi, veselă, cu gândul la trubadur încep să cânte ;

— Cât e soare, cât ai zile,
Mergi copile,
Nu 'n pădure
După mure,
Nici în codru, după fragi...
Du-te, du-te,
Cât mai iute,
Și sărută ochii dragi!

Îar codrul, ca un refren, reproducea aceleași cuvinte :

Și sărută ochii dragi...

Trubadurul ajunsese la castelul iubitei sale. În ogiva ferestrelor el nu zări pe Eldorina, însădar bătută la ușă, — ușa nu i se deschise.

Stătù o noapte sub fereastră ei, stătù doue, stătù doue-zeci de nopți. Și de doue-zeci de ori veni să bată în ușa iubitei, dar ea tot rămase închisă...

Eola privi la singura floare albă, și zări patru petale înroșite.

— Vai! inima trubadurului sângerează... Amore, Amore, cum îți ții cuvântul!

Dar acesta începù să ridă în hohote; puse o săgeată în arc, îi dădu drumu.

— Moare! moare trubadurul, rise el. Și-a înfipt un stilet în inimă. Din ogiva unei ferestre Eldorina l-a privit în ultima clipă. Ochiul lui de ghiață, deschis încă, par că visează la Eldorina.

Preoteasa își acoperi ochii...

Se înroșise și ultima floare albă...

*

Amorul avù un un zîmbet de triumf.

— Eola, deșteaptă-te! strigă el... Aù trecut trei zile, ca o clipă, în mijlocul unei nopți continue și 'n urletul văzduhului. Ridică-te Eola! Uite, florile câmpului aù albit toate! Tu, te-ai făcut tineră, frumoasă ca în prima zi a preoției tale. Ursita iarăș ne-a legat. Timp de sute și sute de veacuri vom însângera din nou inimile oamenilor... Vino! templul strălucește în topaze și rubine; săgețile voesc să sboare... Vino! și după sute de veacuri poate vom mai înroși odată ultima floare albă...

Ludovic Daș.

F e m e i a.

Femeia-înger

Și îmi pare

Că e un înger reu,

Ea-î pricina și cauza primă

Pentru care,

Chîtar bunul Dumnezeu!

Lăsat-a unui sfînt Archangel,

Cu spadă-ardîndă și bucină

Pe Moș Adam să-l dee afară

Din înaltul cer.

Femeia-îdiavol

Și îmi pare

Că e un diavol bun,

Ea-î pricina și cauza primă

Pentru care,

Acest pămînt străbun,

Putut-a singur cu o Evă

Chîtar fără spadă și bucină

Pe Moș Adam să mi-l transpoarte

Iară sus la cer.

Silviu Blăjanu.

V i n d e c a r e.

După M. Serao.

Cînd momentele în cari pasiunile încetau și treceau orele în plăcută conversație și dragostea se manifestă în dulci destăinuiră, — atunci povestea Flavia, iubitei, despre copilăria sa; — despre acel timp fericit cînd tot eră frumos, tot soare —

Și astăzi, mișcată de acele amintiri, cu privirea perdută în depărtare, povestea despre toată fericirea care i-o procură iubirea mamei.

De-odată înse șopti cu voce nesigură „Ah! iubita mea mamă!” — Voind înse a se desface de această situație melancolică, îl apucă de-odată pe Cesar de mână și privindu-i în ochi îi zice: „povestește-mi acum tu despre copilăria ta!” — Cesar, care în deplină satisfacție își fumă țigareta, — surise.

— Eù am fost un băiat sănătos și ștregar ca toți băieții; — atîta e tot!

— Și alt-ceva nimic?

— Nu, alt-ceva nimic.

— Atunci — — povestește-mi despre băețelul teù, — zise și-și plecă rugător capul la o parte.

Cesar deveni de-odată serios și o privi scrutător. În ochii Flaviei eră înse o expresiune de modestă curiozitate și adînc interes încât îi trecù ori ce suspect. — Cu un suris plin de mîndrie, îi povesti despre băețel, pe care îl chemă, de după moșul seù „Paul” și căruia nu-i mai plăcea a fi numit „Bubi” — de oare ce eră deja domnișor de 10 ani.

— Are pîr blond ca și tine? — întrebă Flavia.

— Da, e blond și foarte buclat. Totdauna se supără dacă îl necăjesc cu peruca sa; peste tot e foarte simțitor și nu suferă nici o glumă. Cînd se supără, devine de tot palid înse nu plînge, ci se așează într'un colț și nu răspunde dacă e agrăit. Poate fi așa serios ca un bărbat.

— Sigur e un copil foarte delicat în sentimente, — replică Flavia.

— De loc nu; — e mult prea sensibil și de aceasta trebuie să-l desvîț, ca să nu devie nefericit. Cine caută prea multă iubire și are prea multe dorințe cari nu pot fi satisfăcute, este o ființă care escită milă!

De-odată — o pauză neplăcută. — —

Ajungînd conversația de nouă la iubire, nu mai eră așa ușoară. — Cesar încercă a aduce tema iar la băiat, dar nici aceasta nu mai eră ușor posibil, — vorbind de băiat, apărea icoana mamei lângă copil, — icosna tinerei soții înșelate. — — Respectul față de înșelata soție și delicateta față de aleasa inimei: — nu-l lăsă să pomenească numele soției naintea amantei. De acea mai bine tăcu.

De-odată Flavia se sculă și cu un ton lingusitor, cu care o femeie dobîndește toate, zise:

— De ce nu-mi aduci odată băețelul?

Eră prima dată că Flavia îi puse această întrebare.

Cesar eră neplăcut atins și respunse iute:

— Ce nebunie!

Flavia nu se lăsă de această temă. De câte-ori Cesar se apropiă de ea cu gingășiri, ea eră plină de bunătate și iubire, numai spre a-l înduplecă a-i aduce copilul; — de câte ori voia el a începe altă conversație, Flavia venia de nouă cu dorința ei. — Supărat de atîta lipsă de tact, Cesar îi zise iritat:

— De copil numai mamă-sa dispune și ea cu greu ți-l va trimite, — — aceasta singură ar trebui să-o recunoști!

Urmarea acestei observări a fost o scenă foarte pasionată, în care Flavia se acuză când pe sine când pe Cesar, de relațiunea lor păcătoasă; plângea și blăstăma ceasul în care făcuse cunoștință cu el. — El căută să-o mângăie, dar ea nu se putea liniști. Toate ostenele lui Cesar erau zadarnice; — toată durerea, tot amarul adunat în poziția critică care urmă din relațiunea lor — — a izbucnit. — Ea începuse chiar a-i vorbi despre muștrarea de conștiință, despre lipsa de fericire casnică și despre toate, la câte a abzis numai și numai pentru Cesar. El o îmbrățișă, îi șopti dulci cuvinte de iubire și mângăiere, aceste toate înse păreau naive, ironice — — după ce Flavia a vorbit adevărul despre toată relațiunea lor. — Pe lângă toate astea, Cesar trebuia să-i promită că încurând îl va aduce băețelul.

— Îl veți lăsa și singur la mine, — iubite?

— Da ți-l voi lăsa, dar numai nu mai plânge! *

— Paul, — îi zise tata, aducându-l înlăuntru, aceasta este dama cea frumoasă care a voit să te vadă.

Băețelul își ridică ochii la Flavia și surizând o privi cu dulce blândețe.

Flavia surprinsă șopti tatălui la ureche: „Ah Dzeule! ce copil frumos! — Ia întreabă-l dacă voește să me sărute.

— Paul, nu voești să dai damei o sărutare?

— Da, zise băiatul; cu o mișcare grațioasă, îi apucă mâna plină cu inele și o sărută. Tocmai ca un cavalier galant.

— Bravo Paul! — zise tata cu mândrie, pe când ochii Flaviei erau țintiți la copil.

— Nu ai voi să rămâi puțin aici la dama aceasta? — Ești am de lucru în vecinătate.

— Vii acuză îndărăt?

— Sigur, puile!

Cei doi nu cutează să-și dea mâinile în prezența copilului, ci schimbară numai iute o privire.

Flavia se închină puțin, luă pe Paul de mână și îl conduse în altă odaie, pe un balcon deschis ca să-l poată vedea mai bine. El stătea drept naintea ei, în costumul seii de catifea verde închis și își tot răsucia căciulița în mână.

— Tu ai ochi tocmai ca tatăl tău! — zise Flavia apucându-l de mână și mângăindu-l.

— Da, dar gura o am ca mama, — zise băiatul cu o mândrie copilărească.

— Dar nu te bucuri tu că semenii cu tata? — îl întrebă Flavia cu voce nesigură.

— Da, — tata e frumos, dar mama e mult mai frumoasă; are păr frumos și lung și picioaruse așa dragălașe. — Dar tu poate nu o cunoști pe mama?

— — — Nu, puileșorule!

— Dar de ce nu o cunoști?

— Nu știu, zise ea elătinând din cap și ochii i se umplură de lacrimi.

Paul se uită plin de curiozitate și tăcu. Ea se sculă să-i aducă zaharicale. El refuză cu modestie, dar cu privirea copilului bine crescut, care nu cutează să primească ce totuș înse ar voi să aibă.

— De ce nu îți?

— Mulțumesc, dar nu se cuvine!

— Dar dacă voești dragă, — ia. Unde ai învățat așa politeță? — la școală?

— Nu; mama m'a învățat, eu nu merg la școală.

— Cine te învață dar?

— Mama; — ea doar nu ar putea fi singură de dimineața până după prânz, dacă aș fi eu la școală. Așa îmi dă lecții până la 12 ore.

— Și la 12 ore?

— Atunci dejunăm, mama și eu.

— De tot singuri?

— Da, tata nu vine nici odată la dejun acasă, el are totdeauna mult lucru cu afacerile lui.

Se născu o mică pauză.

— Dar ia prăjitură, Paul!

— E prea multă, — zise Paul, înse cu mai puțină energie ca mai nainte.

— O poți împărți cu vre-un amic al tău.

— Ești nu am nici unul.

— Dar cu cine te joci tu?

— Cu mama dacă e dispusă.

— Dar nu este totdeauna dispusă?

— Oh nu!

— De ce nu?

Băiatul se uită la ea și tăcu. — O expresiune de spaimă trecu peste fața Flaviei, dar nu — copilul nu poate ști nimic, — — sau poate nu a înțeles întrebarea.

— Atunci nu prea ai multe plăceri? întrebă Flavia oftând.

— Totuș, — îmi petrec bine. Mama brodează, cântă la pian și eu me uit la cărți cu tablouri, sau me joc cu pietre de zidit sau me uit la oamenii cari trec pe stradă.

— Și voi sînteți tot singuri?

— Da, tata nu poate fi la noi, el are totdeauna foarte mult lucru.

— Cine ți-a spus asta?

— Mama!

— Așa? — — da? — —

— Câte odată când îmi este urit îmi spune mama povești, dar acelea sînt așa de triste că totdeauna trebuie să plâng. Tu nu știi povești de care se poate ride?

— Nu, puile. Mama sigur seara îți spune povești?

— Da, seara. Ești așa aș voi să merg la teatru; odată ne-a dus tata, pe mama și pe mine. Acum înse nu ne mai duce și așa ne culcăm foarte curînd. Tata vine totdeauna foarte târziu acasă și atunci, în odaia cealaltă, calcă foarte încet ca să nu ne scoale. Mama înse e totdeauna deșteaptă și-l aude; — câte-odată me deșteapt și eu. Atunci mama îmi șoptește: — iacă tata! — și când vine tata să me sărute, închidem ochii și ne facem că dormim.

— Va să zică, tata în fiecare seară te sărută?

— Da, — și apoi iese iar cum a venit, tot în vîrfurile picioarelor.

— Și pe mama nu o sărută?

— Nu! — zise băiatul și se uită gînditor.

— Tu dormi dar în odaie cu mama?

— Da, — nainte nu dormiam acolo, dar odată tata a fost dus pe o lună și pentru că mamei îi eră frică să doarmă singură, a lăsat să pue patul meu în odaia ei; — de atunci a ramas tot așa.

Flavia se aruncă îndărăt în fotoliu par că ar fi fost aproape să lesine. Paul se uită mirat dar tot-

odată cu milă la ea. Ea nu mai vorbi, nu se mișcă, nici chiar cu ochii nu clipiă, așa că lui Paul începuseră să-i fie frică de dama cea palidă. Tot răsuciat neli-niștit căciulița în mână și-l doriă pe tata să vie să-l ia. — Flavia atunci se mișcă, ridică capul și privi dureros bătețul, așa că el, ca mamei sale, îi întinse brațele și o întrebă :

— Ce-ți lipsește ?

Ea isbucni în plâns, sărută cu căldură copilul, ba chiar cu vehemență încât îl speria.

Lacrămile ei curgeau peste fața și gâtul copilului.

— Dar nu, nu plânge ! — dragă doamnă nu plânge ! sau așa ți-e de rău ?

— Nu, nu, — iacă nu mai plâng. — Sărutăm odată cum o săruți pe mama ta !

El o luă cu brațele de gât și o sărută.

— Adio, pușorule ! remăi un moment aici, o să vie acuz după tine. Eă acum trebuie să plec.

— Să spuți mamei că am fost aici ?

— Dar de ce ? — Tata zicea că să nu-ți spuți.

Ea se gândi puțin apoi zise : — Sigur, spune mamei că ai fost la Flavia. Apoi îi puse ca semn de binecuvântare mâna pe cap, — și eși afară.

Cesar și Flavia, — nu s'au mai întâlnit.

Sibiiu 16 aprilie 1902.

L. V.

S o d o m ă .

Strigând ca în gura șerpelui, cu pletele 'n vânt fugiă mica copilă urmărită fiind de mumă-sa.

Trecătorii se abăteau plictisiți din cale și stăteau locului curioși de a vedea și sfârșitul scenei acesteia.

Glasul răgușit al copilei de atâta strigare, ochii-i mari, holbați de spaimă, prevestiau că oboseala are s'o repună cât mai curând.

Dar groaza de mamă-sa o mână înainte. De la o vreme inse tot mai tare se împleticia în picioare. Și iată că mamă-sa o și ajunge.

Scena aceasta a fost înfiorătoare. Se sbătea în mâinile mamei sale ca în ghiarele unei fere sâlbatece. Strigă, se tăvăliă pe jos, se trudiă să stringă căldărimul să nu cadă pradă mamei sale. Se trăgea cu mâinile de păr ca o nebună ce nu mai știe ce face — și ca un apel de ajutor răsuna mereu cuvintele cătră mulțimea ce le încunjoră : „Nu me lăsați ! Nu vreați să merg la mama ; vreați să merg la tătuțu !...“

Nu mai puteam să mai stați, mi-am urmat calea înainte. Și cum pășiam așa abătut, tablouri întregi mi se desfășurau în minte : cunoșeam întreg trecutul acelor nenorociți. Vedeam în tatăl acelei copile pe omul palid îngândurat, harnic și muncitor, lucrând ziua și noaptea pentru fericirea familiei sale. Ș-alături de el vedeam o femeie plină și rotundă în față, grasă din sudorile crunte ale unui bărbat cinstit ; o leneșe ș-o deprăvată care caută în tot momentul ca să-l înșele, un adevărat tip de femeie de mahala. Și vedeam certându-se, cu proces de divorț pe la tribunale, din care el se alege cu băiatul și ea cu fetița.

Îl vedeam apoi pe el departe de ea în altă parte a orașului ducând aceeași viață cinstită, din care bă-

iatul numai exemple bune poate să învețe. O vedeam apoi pe ea cu aceleași păcate și viciu, dar mai slabă și mai palidă în față. O vedeam nervoasă căutând mereu prilej de-ași răsbună pe biata copilă. Me doare de această copilă nenorocită. Me doare când vedeam atâta asemănare între trăsăturile copilei ș-a mamei sale. Me tem că va moșteni și ea viciurile mamei deprăvate — și are și ea să devină mamă și me gândesc la generație !

Când într-o generație în locul virtuților ia teren tot mai mult viciul și păcatul, atunci, generația aceea merge cu pași siguri spre peire.

Și generația de astăzi par că de peire se apropie !

Iosif Stanca.

Doine și hore din Bihor.

(Din valea Crișului repede — de la Beznea.)

Frunză verde de pe tețu,
Badea mi-i cătană zeu,
Badea-i pe drum la Sibiiu,
Casa mi-o rămas pustiū,
Casa-i fără omenie,
Badea-i dus în cătănie,
De trei ani mergend pe patru,
Cătăneșce la 'mpăratu.

Du-me Doamne p'aci 'n sus,
Pe ogașul carului,
La frunza bujorului,
La izvorul cucului,
Să invet să cânt ca cucul,
Să nu me mai mânc cu lucrul,
Ci să sbor din creangă 'n creangă,
Și să mânc frunză și iarbă,
Și să ved lumea cea dalbă,
Să nu mai umblu 'n pădure,
Tot în brâncă cu secure.

Săracă-i ș-amea muere,
Nici la crișmă nu prea mere,
Aduce-si acas' trei fele,
Dacă trece iară mere.

Tu muere tu bolundă,
Nu ședea 'n crișmă flământă,
Du-te-acasă și mânâncă,
Și-ți așterne și te culcă,
Cu capu cătră unghet,
Și te scoală la județ.

Muere, dragă muere,
Las-o focului ședere,
Si haide la drum c'om mere,
Ș-om mere pe țară 'n sus,
Unde pasările-or mers,
Unde-o mers cântând cucu,
Nu ne-om mai mâncă cu lucru.

— Hai nană mergem în țară !
— Mergea dracu să vin iară,
Să-mi fac neamu de ocară.

Nicolau Firu,
Invetător.

SALON.

Un concurs literar la 1848.

(Notițe de pe timpul renașterii noastre.)

Cetitorii noștri știu că poetul cel mai fecund și mai mare al Românilor, Vasile Alecsandri, a luat parte pe la 1878 la un concurs literar al tuturor poezilor de neam latin — care s'a ținut în Franța, la Montpellier — și a câștigat pentru sine premiul și pentru noi Români lauda, prin poezia de toți cunoscută „Cântecul gintei latine“.

Nu știu dacă Alecsandri a mai concurat vr'odată în viață la vr'un premiu literar, afară de premiul Academiei Române, cel mai mare premiu al ei, pe care l-a luat la 1884 cu una din dramele sale. Dar știu, că indirect el a mai concurat odată, în tinerețele lui, nu la un premiu, ci numai la o glorie literară — și n'a câștigat.

Sânt foarte puțini care pot să știe acest lucru, pentru că de o parte e vechiu, iar de altă parte e închis în coloanele unei foi de peste munți, care astăzi se găsește foarte rar și numai prin bibliotecă.

A fost un concurs de uriași, căci au luat parte la el răposatul pe atunci poet Vasile Cârlova, Ioan Eliade Rădulescu, Vasile Alecsandri, Dumitru Bolintineanu și Andrei Mureșianu. Zic, indirect, căci nimeni n'a publicat nici un concurs, nici un premiu, și precum vedeți a luat parte și un poet, mort de mult, la această întrecere. Dar se vede că eră o concursare de puteri, din însăși felul lucrului și din timpul în care s'a făcut.

Eră în anii revoluției, în 1847 și 1848. Începuse frământările mai în toată Europa. Se înțelege, ferbea și Muntenia și Moldova, iar în Ardeal se pregăteau Români să apuce armele. La noi, dincoace de munți nu aveam pe atunci nici o gazetă — nu puteam să avem — care să vorbească verde și să îndrăznească a-ș spune focul. Eram încă ai regulamentului muscălesc. Ardelenii înse aveau mai multă libertate și gazeta lor săptămânală „Foaie pentru minte, inimă și literatură“, redactată de vrednicul de vecinică pomenire George Bariț, eră singurul organ politic al întreg neamului românesc.

În articolul meu „Câmpia Libertății“ spusese că Ungurii eră superiori Românilor în multe de toate, că aveau arme, cetăți, bani, oameni politici și poeți. Da, poeți cari seriau cu entuziasm fanatic, înflăcărând poporul cu fapte de ale trecutului și cântând revindcărilor neamului. Vörösmarty, cel mai patriot poet al Ungurilor, își scrisese nespuse de șovinista poezie „Szózat“ care începe cu maxima „Tot omul născut pe lume să fie om și Ungur“; Petőfi, gloria literară a Maghiarilor, scrisese cântecul său, cântat și astăzi tot cu aceeași furie națională ca și la 1848, „Sus, Maghiare“, și alții mulți cântau pe toate coardele. Poezii Croaților cântau și ei. Numai Români n'aveau poeți ca să-i învețe și să-i înflăcăreze.

George Bariț a simțit această nevoie și, cum în Ardeal n'avea cui să se adreseze, a scris lui Eliade Rădulescu să facă ceva, vr'un cântec eroic sau resboinic, care să fie marseilleza Românilor, în urmă

a făcut apel la poezii din Principate. Nu vreați să zic, că acest apel ar fi fost indemnul de a scrie pentru cei patru poeți, indemnul există în însăși firea lor de scriitori și publiciști și în inima lor românească.

Eliade, neavând nimica gata, a trimis lui Barițiu poezia lui Cârlova, cunoscută sub numele de Marșul lui Cârlova, scrisă pe la 1836, părându-i nu numai cea mai potrivită, dar într'adevăr singura pe acele vremuri, poezie cu caracter eroic și tirteic. Ea începe cu „Frații mei, feciori resboinici, ascultare mamel dați; iată vremea mic și mare armele să m-brățișați“. Barițiu a publicat-o în nr. 1 al Foaiei sale din 1848 (la 5 ianuarie). Eliade i-a trimis în urmă, mai în vară, un cântec de cinc ștroke scurte, semnat „Un Român“ și publicat la 14 iunie, intitulat „Hora Ardealului“ care a fost cântat multă vreme în Ardeal pe melodia unei doine, dar n'a fost nici eroic, nici resboinic și afară de versurile „a sosit ziua dreptății, ziua sfânt'a libertății“ n'are nimic din ce trebuie să aibă un cântec național în vremuri de furtună. Interesant e acest cântec numai întru atâta, că el a inspirat, un-spre-zece ani mai târziu pe Alecsandri să scrie „Hora Unirei“ și strofa întăiu („Haid să dăm mână cu mână“ etc.) e luată de-a gata fără nici o schimbare din Hora Ardealului a lui Eliade.

Marșul lui Cârlova a făcut lucruri mari în Ardeal. Eră Credeul Românilor. Dar nu spunea, totuș pe deplin, ceea ce le trebuia Românilor. Se înțelege, trebuiau să vină și alți poeți să-și încerce lira și norocul. Cel dintăiu a fost Alecsandri. În nr. de la 24 maiu al Foaiei el publică poezia „Către Români“ care de altfel se publicase mai întăiu ciuntită de censură într'o gazetă din Moldova. Cu mult mai puternică decât a lui Cârlova, ea totuș nu eră potrivită să devie o marseilleză, fie a Ardelenilor, fie a întregului neam român, pentru că eră prea parțială în cereri și revindcări și prea teoretică, fără să espue nimic practic și să pue degetul pe rană.

După Alecsandri a încercat Andrei Mureșianu, care și-a publicat al său „Răsunet“ — poezia de astăzi „Deșteaptă-te Române“ — la 21 iunie tot într'aceeaș Foaie. Bolintineanu și-a publicat poezia sa „Către Români“ la 15 novembre, înse dintre toate acestea a fost cea mai fără efect din cauza lirismului prea dulce și gingaș — ea pildă, zice într'un loc: „sub protecția streină patria a suferit cum în mâna unui barbar suferă o albă floare“, într'un marș resboinic să vorbești de flori albe, e una, și alta să vorbești ca Mureșianu „de fulgere să piară, de trăsnet și pucoasă!“ Aici miroase a praf de pușcă!

Dintre aceste cinc poezii cari au născut să a-jungă la gloria unei marseilleze, numai una mai trăește astăzi, se mai recitează și se mai cântă și e în deobște cunoscută. Și nu e a celui mai bun poet, e a celui mai slab dintre ei, dar devenit mare toc-mai prin faptul că a scris această poezie. Fără îndoială, Mureșianu ca ardelen știea mai bine ce are și ce trebuie să spue Ardelenilor; a priceput înse să spue tot odată păsurile întregului neam. Melodia a contribuit și ea la perpetuarea poeziei.

Dar n'aveam să cautăm noi aici care au fost cauzele de a remas această poezie, iar celelalte au fost uitate, căci aceasta se poate face numai într'un studiu literar. Eu am voit să fac numai cunoscut cetitorilor un episod din istoria noastră culturală, un „concurs literar“ din vremea părinților noștri.

G. Coșbuc

Christos scoate pe farisei.

— La ilustrația din nr. acesta. —

Ioan cap II, v. 13—17.

„Și eră aproape Pașcile Jidovilor și s'a suit Isus în Ierusalim și a găsit în biserică pe cei ce vindeau boi și oi și porumbi și pe schimbătorii de bani ședând; și făcând biciu din ștreanguri, pe toți i-a scos din biserică, oile și boii și risipi banii schimbătorilor, și mesele le-a resturnat.

„Și celora ce vindea porumbi le-a zis: „Luați aceste d'aice, și nu faceți casa Tatălui meu casă de neguțatorie“.

LITERATURĂ.

Academeia Română a trimis membrilor sei organizația sa pe anul 1902—1903, făcută pe temeiul hotăririlor luate în sesiunea generală trecută, despre care am dat informațiuni amănunțite. Vom reproduce de altă-dată aceasta organizație, pentru ca cetitorii noștri să aibă înaintea lor ca ș-o oglindă întreaga împărțire. — Totodată Academia a organizat ședințele sale peste an. Prima ședință, de la închiderea sesiunii generale, s'a ținut vineri la 9 maiu n. Prima ședință publică, vineri la 3/16 maiu, cu care ocaziune dl Gr. G. Tocilescu a făcut comunicațiuni archeologice și epigrafice, presintând Academiei mai multe cărămizi romane cu inscripții găsite de dsa la Jidova lângă Câmpulung. Dsa spune că în orașul Câmpulung, la mănăstirea construită de Radu-Negru și reconstruită de Matei Basarab, se vede și acum un turn dărâmat, care are niște trepte de piatră la o înălțime de 30 metri. Mai arată că la Grădiștea-Cetate, lângă Câmpulung, a descoperit un cimitir și că a găsit acolo o oală cu niște osăminte. — Ședințele vor continua până 'n 12/25 iulie, când se vor face vacanțe de vară de o lună. — Sesiunea generală în anul viitor se va deschide la 4/17 martie 1903.

Notițe asupra Asociațiunii geodesice internaționale. Ființa, misiunea și activitatea sa. Sub acest titlu dl general C. I. Brătianu, subșeful statului major general, director al institutului geografic al armatei, membru corespondent al Academiei Române, a făcut anul trecut în una din ședințele săptămânale ale Academiei Române o comunicare despre conferința Asociațiunii geodesice internaționale, ce s'a ținut în Paris la 1900, de la 25 septemcre și până la 10 octombre st. n. În comunicarea sa, dl general întieși presintă Asociațiunea geodesică internațională în alcătuirea și activitatea sa; apoi arată modul cum a îndeplinit misiunea sa și cum învățații membrii al acelei Asociațiuni au aprepțiat lucrările geografice executate de institutul geografic al armatei române, precum și programul acestei armate. Aceasta comunicare publicându-se în Anale, acum a apărut și în ediție separată. Prețul 50 bani.

Documente istorice. Dl profesor universitar N. Iorga a găsit în archiva mănăstirei Căldărușani din România numeroase documente vechi dintre cari unele foarte interesante. Asupra documentelor găsite, dl Iorga a făcut un raport dlui ministru al instrucțiunii publice, care va fi publicat în buletinul oficial al ministerului. Probabil că documentele mai importante vor fi trimise Academiei Române.

O nouă revistă politică română a început să apară la Viena, cu titlul „Privitorul“, în editura dlui Aurel Onciul. Noua revistă nu aparține nici unui partid politic, ci vrea să ridice politica la rangul de sciință. Apare de doue ori pe lună și costă pe an 4 coroane 86 bani. Redacția și administrația se află în Brünn, Kirchengasse.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Când va fi alegerea de episcop în Arad. Consistoriul gr. or. român din Oradea-mare a ținut luni în 6/19 maiu ședință plenară sub presiul Pr. Cuv. Sale vicarului Vasile Mangra, în care a propus pentru alegerea de episcop al Aradului ziua de 3 iunie n.

Societatea fondului de școală română de fete în Oradea-mare. Comitetul societății a ținut la 3/16 l. c. ședință în Oradea-mare sub presiul dlui Iosif Roman președintele societății. S'a discutat mai multe chestiuni privitoare la progresul societății și s'a decis ca viitoarea adunare generală să se țină în Oradea-mare la începutul lui octombre.

Universitari români premiați. La universitatea din Budapesta au fost premiați anul acesta și doi tineri români: dl *Ioan Bêlan*, de la facultatea de teologie și dl *Ioan Bud*, de la facultatea de drept.

Promoțiune. Dl *Leontin Borș* a fost promovat la 17 maiu n. la universitatea din Cluj doctor în sciințele juridice.

Muzeu de artă națională în București. Ministrul cultelor și instrucțiunii publice al României a hotărît să înființeze în București un „Muzeu de artă națională“ din obiecte în stil românesc. În acest scop a trimis o circulară revisorilor școlari ai județelor Argeș, Gorj, Muscel, Neamțu, Suceava și Vâlcea, invitându-i a pune în vedere tuturor învățătorilor să adune obiecte pentru alcătuirea aceluși Muzeu. Li se comunică și lista felurilor obiecte și notițe ce trebuiesc adunate și anume: cusături, țesături, lucrări cioplite în lemn, vase de pământ, oue de Pașei. Pe lângă obiecte, se vor adună și notițe despre diferite obiceiuri: a. modul cum se vopsesc și se încondeiază ouele; b. chipul cum se făceau vapsele; c. însemnări asupra portului și obiceiurilor din partea locurilor.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Zacharie Pantea*, care în curând își va deschide prăvălia de comerț în Oradea-mare, s'a logodit cu dsoara *Lucreția Pap*, fiica dlui Teodor Pap paroc, gr. or. în Lugașul-de-jos, Bihor. — Dl *Ambrosie Catona*, învățător gr. or. român în Homorogul-român, Bihor, și dsoara *Hermiona Gherdan*, fiica dlui Petru Gherdan, cantor la biserica gr. or. română din Oradea-cetate, s'au cununat în 22 maiu n.

Bal la curte. Mercuri la 1/14 maiu a fost bal de curte în noul palat regal din Buda, la care au luat parte corpul diplomatic, ministrii comuni și cei ungari, notabilitățile țerii, Clerul înalt și alții. Au fost de față și ambii mitropoliți români cu cari Monarcul s'a întreținut foarte afabil.

Serbare în parcul de la Cotroceni. Sâmbătă, 18/31 maiu, se va da sub patronajul principesei

Maria, o mare serbare de binefacere în parcul palatului de la Cotroceni, în folosul societăților „Obolul” și „Materna”. În parc vor fi aranjate cafenele și berrării, concerte și bufete, restaurant, pavilion științific, bazar american, căișori, carusel etc. Mai multe muzici militare și bande de lăutari vor distra, rënd pe rënd, publicul. Va fi un bal câmpenesc, artificii și serbări de noapte. În parc nu se va face nici o altă vânzare, în afară de bazarul principesei Maria.

În onoarea regelui Carol. Ofițerii de artilerie ai armatei române vor oferi la 15/28 maiu un mare banchet regelui Carol, cu privilegiul celei d'a 25-a aniversare a primului foc de tun tras de artileria română în 1877 la Calafat de cătră bateria „Carol I.” Se știe că atunci însuș suveranul, urcat pe parapet, a comandat focul asupra Vidinului. Turcii răspuseră, și o bombă a izbucnit la câțiva pași de prințul Carol I. Prințul și-a seos atunci chipiul spre a saluta acest prim proiectil al dușmanului. Banchetul se va da într'o sală a arsenalului și vor lua parte, afară de suveran și de prințul moștenitor, ofițerii de artilerie de toate gradele din serviciul activ și rezervă, precum și foștii ofițeri de artilerie. Se crede că vor participa 500—600 oaspeți. Cu acest prilej, ofițerii vor oferi regelui o miniatură în bronz reprezentând bateria „Carol I” de la 1877, care a fost turnată la arsenal.

Pelerinagiū la mormântul lui Ion Brătianu. Ca în anii trecuți, astfel și anul acesta s'a iăcut la aniversarea morții lui Ion Brătianu, în duminica trecută, un pelerinagiū la mormântul seū de la Florica. De asta-dată afluența a fost mai mare decât ori când. Mitropolitul Partenie al Moldovei și Sucevei, cu asistență strălucită, a sevrșit serviciul funebreal, după care dl D. Sturdza a rostit un discurs, apoi s'a pus pe mormânt o mulțime de cununii, dintre cari prima, din partea regelui.

Aū murit: *Cecilia Mureșian*, învățătoare diplomată de stat, la Cluj în 16 maiu n., în etate de 28 ani; — *Aurelia Opriș n. Dobrin*, soția notarului Octavian Opriș, în Bucum, la 3/16 maiu, în etate de 20 ani; — vėd. *Susana Pop n. Negruț*, la Năsal în 3/16 maiu, în etate de 82 ani.

DIN LUME.

Încoronarea regelui Alfonso XIII. La 17 maiu n. regele Alfonso al Spaniei a împlinit 16 ani. Conform constituției țării, el în ziua aceea a fost proclamat major și a luat conducerea țării. Aceasta s'a făcut cu mare solenitate, luând parte trimiși extraordinari din toate statele. În aceeaș zi, s'a sevrșit un atentat asupra regelui, inse glonțul revolverului nu l-a nimerit. Alfonso XIII e fiū postum, născut la câteva luni după moartea tatălui seū Alfonso XII. De atunci țara a fost condusă sub regența reginei vėduve Maria Christina, archiducesă de Austria.

Visita președintelui republicii franceze în Rusia. Evenimentul cel mare al seprtemănei este visita dlui Loubet, președintele republicii franceze, în Rusia. Conform programei escadra franceză a sosit la Cronstadt în 7/20 maiu; președintele cu țarul s'aū întâlinit în vada și aū plecat împreună la Tsarkoie-Selo, unde s'a dat în castelul imperial un mare pranz de

gală. În aceeaș zi dl Loubet a prezentat omagiile sale împărătesei mame. A doua zi la 8/21 maiu, o mare revistă militară pe câmpul de la Krasnoie-Selo, urmată de mare dejun. A treia zi, 9/22 maiu, intrarea președintelui în St. Petersburg, cu vizitarea multor aședăminte publice și cu primirea deputațiilor, recepțiunea corpului diplomatic; pranz intim la ambasada Franței, spectacol de gală la teatrul imperial și plecare pentru Tsarkoie-Selo. În aceeaș zi, la primăria din St. Petersburg mare întrunire în onoarea oficerilor escadreii franceze. La 10/23 maiu, revistă navală în portul Cronstadt, dejun oferit familiei imperiale de președintele Loubet pe bordul unui bastiment și plecarea acasă.

Catastrofa din insula Martinica, despre care am dat o notiță în nr. trecut, a deșteptat mila lumii întregi și de pretotindenii se trimit ajutoare băneșei. Informațiunile mai noue spun, că în ziua de 8 maiu, de la 8 ore dimineața până la 8 seara, orașul Saint-Piere n'a fost decât un imens cuptor arđend. Sgomotul exploziei a fost teribil, un nor de foc plană deasupra orașului și împregiurimilor, făcând imposibilă fuga locuitorilor. Cât de grabnic a vinit lava, se probează prin faptul că s'aū găsit cadavre cu bucăți de pâne în mână, alte cadavre aū gurile pline de mâncare. Grămeți de cadavre zac sub lava fluidă, arse cu deseversire; pe mare plutesc sumedenie de cadavre. Singura persoană care a scăpat a fost un condamnat, care a ramas neatins între ruinele închisorii derimate.

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDAS NR. 14/296 b.)

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

în ORADEA-MARE.

Capital social 600.000 coroane.

1. Primeșce banii spre fructificare pe lângă libele de depunerii, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plăteșcei interese de 5%. Darea după interesele de depunerii o plăteșce institutul.

2. Acoardă împrumuturi ipototecare.

3. Acoardă împrumuturi simple țărăneșce pe obligațiuni cu cavenți (credite personale țărăneșce).

4. Escomptează cambiū (polițe), efecte și pretensiuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.

5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).

6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipototecară, sau de alta natură.

7. Îngrigeșce afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

3—10

Diracțiunea.